

Medio ambiente, saúde e turismo sostible: o meu compromiso cos concellos galegos

“Hai que sumar esforzos por parte de toda a sociedade, xa que o aire que respiramos, a auga que bebemos, os alimentos que ingerimos, o solo no que residimos e a paisaxe que contemplamos, non teñen nin cor político nin económico nin raza nin relixión”

Dada a estreita relación que manteño cos concellos galegos tras tres décadas de intensa labor desenvolvida no ámbito local, cando recibín a invitación da Fegamp para escribir un artigo na Revista CG, pensei que a mellor maneira de facelo era relatar algúns deses feitos e reflexionar sobre algunas das cuestións ambientais que máis preocupan aos concellos.

Na liña das políticas da OMS de propoñer ambientes saudables, e coa esperanza de concienciar aos concellos galegos en mellorar a xestión ambiental, púxose en marcha en Galicia no ano 2000 o **Programa Galego Municipios Saudables e Sostibles 2000-2020**. No seu periplo itinerante pola xeografía galega contou coa participación de **256 concellos galegos** e **6.400 ambientalistas**, nos 60 Cursos de Saúde Ambiental realizados. Recordo de forma moi agradable o paso por A Cañiza, A Coruña, A Estrada, Allariz, Arteixo, Baiona, Betanzos, Burela, Caldas de Reis, Cambados, Cangas, Carballo, Chantada, Castro Caldelas, Celanova, Cospeito, Ferrol, Foz, Guitiriz, Lalín, Lugo, Monforte de

Lemos, Narón, Noia, O Barco de Valdeorras, O Carballiño, O Grove, O Porriño, Ordes, Ourense, Padrón, Palas de Rei, Ponteareas, Pontedeume, Pontevedra, Ribadavia, Ribadeo, Ribeira, Santiago de Compostela, Silleda, Verín, Vigo, Vilagarcía de Arousa, Vilalba, Viveiro e Xinzo de Limia, que acolleron esta iniciativa ambiental –pionera e única no seu xénero– que me permitiu o privilexio de coñecer a fondo Galicia e aprender a querer con paixón a nosa terra e as súas xentes. Tras dúas décadas de labor desenvolvida, mantemos o noso compromiso e vocación de servizo público coa sociedade galega, e boa proba disto é a celebración do **VIII Congreso Galego de Medio Ambiente & Saúde & Turismo Sostible no Salnés – LXT Curso de Saúde Ambiental**, entre os días 26 e 28 de marzo de 2019.

Algúns dos problemas ambientais de carácter global e local que máis preocupan aos concellos galegos

As avaliaciós de carácter ambiental más recentes indícanos que a forma en que usamos os recursos naturais é insostenible, o cal ver a dicirnos que estamos consumindo máis recursos naturais dos que o planeta pode producir. Os efectos acumulativos que causa a actividade humana deterioran a nosa saúde, a do planeta, e a súa capacidade para abastecernos. Hai que apostar polo modelo de economía circular que garanta o futuro do medio ambiente. As relacións entre economía e ecoloxía non teñen porqué

ser conflitivas si se destinan suficientes recursos e se adoptan as medidas preventivas oportunas, xa que dispoñemos de instrumentos de xestión ambiental e tecnoloxías de saneamento, e é posible facer compatible o desenvolvemento coa protección do medio ambiente e a saúde.

Os problemas ambientais dos que estamos a falar son diversos:

A **contaminación do aire** e o **cambio climático** son as dúas caras da mesma moeda. Prodúcense ao ano máis de 8 millóns de mortes prematuras no mundo por exposición á contaminación do aire polo que é preciso desenvolver sistemas de monitoraxe da calidade do aire e contar con rexistros de saúde para mellorar a vixilancia de todas as enfermidades vinculadas a este tipo de contaminación. O cambio climático é unha consecuencia do quecemento global provocado pola emisión de gases de efecto invernadoiro, e temos que estar preparados para afrontar as posibles consecuencias como o impacto da variación do clima nas persoas, establecendo una estratexia adecuada, sobre todo nas poboacións costeiras que serán as máis ameazadas. Aspectos como a planificación enerxética, a planificación urbanística ou a mobilidade verde, serán algunas das claves a ter en conta para adiantarnos aos acontecementos e minimizar na medida que sexa posible as súas consecuencias. Os concellos galegos deben sumarse ao Pacto Europeo dos Alcaldes para o Clima e a Enerxía para avanzar neste eido.

A **contaminación acústica** constitúe tamén un problema sanitario e social de primeira orde contra o que hai que loitar para que sexamos capaces de manter os niveis de ruído ambiental nunhas marxes tolerables. Coa finalidade de minimizar os riscos e evitar que repercutan negativamente na saúde da poboación, debemos elaborar mapas sonoros xunto coa posta en marcha das medidas correctoras oportunas. Non obstante, hai que ter en conta que debido á multitud de fontes sonoras que existen nas cidades, resulta en mitos casos unha utopía cumplir coas recomendación da OMS de 55 dB como nivel máximo de ruído ambiental diúrno. – pioneira e única no seu xénero-

A presenza de **gas radón** –un gas radiactivo– en solos graníticos e os riscos que supón para a saúde das persoas, deixan á vista a necesidade de adoptar tamén as medidas necesarias para previr a súa incidencia no cancro de pulmón.

A **xestión do ciclo integral da auga** será un dos grandes piares para o desenvolvemento sostible no século XXI. A crecente presión que supón a demanda de auga de boa calidade –e en suficiente cantidade para todos os usos– esixe un considerable esforzo por parte das administracións implicadas na xestión de infraestruturas de saneamento e abastecemento de augas. Máis inversións en infraestruturas e servizos, un mantemento adecuado das ETAPs e EDARs, ou destinar máis recursos e un maior control por parte da administración, poden ser as claves para o futuro.

A **xestión integral dos residuos** tamén ten que deixar de ser un problema a converterse nunha oportunidade, é dicir, a finalidade debe ser transformar os residuos en recursos. É necesario impulsar a recollida selectiva e propiciar a participación cidadá para unha boa separación en orixe, coa finalidade de incrementar a redución, a reutilización e a reciclaxe. Ademais, aquelas fraccións que non sexan aptas para a reciclaxe, poderán someterse a unha incineración controlada, elixindo a mellor tecnoloxía dispoñible que sexa economicamente accesible e provista de esixencias para protexer o medio ambiente e a saúde pública.

Para camiñar cara un **urbanismo sostible**, é necesario deixar atrás o *feísmo* e os desmáns urbanísticos, e buscar o equilibrio no aproveitamento urbanístico, xunto coa mobilidade sostible ou a integración na paisaxe. Tamén se deberán xestionar axeitadamente os parques empresariais para minimizar o seu impacto ambiental e sanitario sobre a poboación, entre outras accións.

O que está claro é que Galicia ten un patrimonio natural inmenso cunha gran riqueza que é preciso protexer e conservar. Hai que dedicar os recursos necesarios para afrontar con garantías a resolución dos problemas ambientais, que permitan un desenvolvemento sostible e equilibrado, e que teña como obxectivos a protección da flora e a fauna, dos alimentos, das materias primas, do hábitat, do patrimonio natural e cultural, etcétera, que condicionan e sustentan a vida no noso planeta.

Pensar globalmente e actuar localmente, a través dunha política ambiental eficaz de carácter preventivo e integrada na política socioeconómica, é o camiño a seguir. O patrimonio natural galego constitúe un piar de apoio fundamental de cara a fomentar o turismo sostible e de calidade como unha das potencialidades da nosa terra, e que ten como buque insignia o Camiño de Santiago e o fenómeno da peregrinación xacobea. Pero son coñecedor de que os concellos teñen cada vez máis competencias ambientais e escasos recursos dispoñibles para afrontalas, polo que é necesario achegar máis recursos ao poder local para cumplir coas esixencias que demanda a sociedade. Que así sexa.

¡Sempre por Galicia e a favor da saúde ambiental do planeta e a igual dignidade de todos os seres humanos!

Con gratitud e amizade,